

Sygn. akt I C 291/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 stycznia 2014r.

Sąd Okręgowy w Płocku, I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSO Renata Wanecka

Protokolant: stażysta Monika Kaszanek

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 7 stycznia 2014r. w P.

sprawy z powództwa **S. R.**

przeciwko **P. A.**

o zapłatę

1. umarza postępowanie w zakresie obejmującym żądanie w wysokości 1.500.000 zł (jeden milion pięćset tysięcy złotych);
2. w pozostałej części oddala powództwo;
3. zasądza od powoda S. R. na rzecz pozwanego P. A. kwotę 1.000 zł (jeden tysiąc złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu, nie obciążając go obowiązkiem zwrotu kosztów procesu w pozostałym zakresie.

Sygn. akt I C 291/13

UZASADNIENIE

W dniu 3 grudnia 2012r. S. R. złożył w Sądzie Rejonowym w Płocku pozew przeciwko P. A. o zasądzenie na jego rzecz odszkodowania w wysokości 100.000.000 zł.

Postanowieniem z 14 grudnia 2012r. Sąd Rejonowy w Płocku stwierdził swoją niewłaściwość rzeczową i przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Płocku.

W uzasadnieniu swojego żądania, powód podniósł, że adwokat P. A. był ustanowiony jego pełnomocnikiem z urzędu w sprawie z jego skargi o wznowienie postępowania w s prawie INs 55/10 o podział majątku wspólnego z wniosku E. R. z udziałem S. R.. W jego ocenie pozwany źle prezentował jego interesy, w szczególności bez porozumienia ze swoim mocodawcą zakończył prowadzenie postępowania na etapie rozpoznawania środka odwoławczego w Sądzie Okręgowym w Płocku. Następnie, kiedy powód wytoczył powództwo przeciwko adwokatowi W. N., liczył, że jego pełnomocnikiem nadal będzie adwokat P. A., ale ten wycofał się z prowadzenia sprawy.

Na rozprawie w dniu 7 stycznia 2014r. S. R. złożył pismo, w którym cofnął pozew w części ponad kwotę 98.500.000 zł, precyzując ustnie, że zrzeka się w tym zakresie roszczenia. Podniósł, że pozwany ponosi odpowiedzialność również za to, że doprowadził do przedawnienia roszczeń, jakie przysługiwały właścicielom gospodarstwa rolnego w K., tj. powodowi i jego byłej żonie, w związku z pożarem stodoły.

P. A. w odpowiedzi na pozew, złożonej 14 marca 2013r. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu swojego stanowiska podniósł, że w sprawie INs 55/10 wykonał wszystkie czynności, do których był zobowiązany, w szczególności złożył skargę na postanowienie referendarza w przedmiocie wniosku o zwolnienie go od kosztów sądowych oraz zażalenie na postanowienie Sądu Rejonowego w Płocku na odrzucenie skargi o wznowienie postępowania. Ponadto przyznał, że wystosował pismo do Okręgowej Rady Adwokackiej w P. o zwolnienie go z obowiązku pełnienia funkcji pełnomocnika z urzędu dla powoda w sprawie przeciwko W. N., ponieważ jego współnik – adw. W. J. prezentował I. G. – przeciwnika procesowego S. R.. W jego ocenie zachodził w tym wypadku konflikt interesów.

Sąd ustalił, co następuje:

Postanowieniem z 16 maja 2005r. Sąd Rejonowy w Płocku dokonał podziału majątku wspólnego E. R. i S. R., w skład którego wchodziło gospodarstwo rolne położone w K., gm. S. o powierzchni 16,59 ha w ten sposób, że przyznał S. R. gospodarstwo rolne, zaś E. wierzytelność przysługującą małżonkom w stosunku do (...) S.A. oraz zasądził dopłatę na rzecz wnioskodawczyni. (uzasadnienie skargi o wznowienie postępowania z 12 stycznia 2010r. k: 51 – 54)

Ponadto przed Sądem Okręgowym w Płocku toczyło się postępowanie z powództwa W. R. przeciwko E. R. i S. R. o zobowiązanie ich do złożenia oświadczenia woli i o zapłatę, ponieważ w umowie darowizny gospodarstwa rolnego, byli małżonkowie R. zostali zobowiązani do przeniesienia na rzecz zbywcy (W. R.) działki o powierzchni 1 ha, położonej we wsi P., niezwłocznie po przygotowaniu dokumentacji geodezyjnej. Sąd Okręgowy w Płocku oddalił wyrokiem z 18 lutego 2008r. powództwo przeciwko E. R. oraz zasądził dochodzoną pozwem kwotę od S. R.. Ponadto na jaw wyszły nieścisłości dotyczące powierzchni gospodarstwa rolnego. (uzasadnienie skargi o wznowienie postępowania z 12 stycznia 2010r. k: 51 – 54)

S. R., prezentowany przez pełnomocnika w osobie adw. W. N., złożył skargę o wznowienie postępowania w sprawie o podział majątku wspólnego (sygn. I Ns 930/08). Sąd zawiesił wówczas postępowanie, a następnie umorzył, ponieważ skarżący, prezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, nie wniósł o jego podjęcie. (uzasadnienie skargi o wznowienie postępowania z 12 stycznia 2010r. k: 51 – 54)

Powód złożył ponownie skargę o wznowienie postępowania w sprawie I Ns 93/04 w dniu 19 stycznia 2010r. Referendarz sądowy w dniu 16 lutego 2010r. oddalił wniosek S. R. o zwolnienie go od kosztów sądowych, ustanawiając mu jednocześnie adwokata z urzędu. Okręgowa Rada Adwokacka w P. wyznaczyła dla S. R. pełnomocnika w osobie adwokata P. A.. (skarga o wznowienie postępowania z 12 stycznia 2010r. k: 51 – 54, postanowienie Sądu Rejonowego w Płocku z 16 lutego 2010r. k: 55- 56, informacja Okręgowej Rady Adwokackiej w P. z 19 lutego 2010r. k: 57)

Działając w imieniu skarżącego, adw. P. A. w dniu 26 lutego 2010r. złożył skargę na postanowienie referendarza z 16 lutego 2010r. w przedmiocie oddalenia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych. Sąd Rejonowy w Płocku, uznał argumentację pełnomocnika za słuszną i w dniu 4 marca 2010r. zmienił zaskarżone postanowienie, zwalniając S. R. od kosztów sądowych. (skarga na postanowienie z 16 lutego 2010r. w sprawie I Ns 55/10 wydane przez referendarza sądowego k: 58 – 60, postanowienie Sądu Rejonowego w Płocku z 4 marca 2010r. k: 61 – 62)

Postanowieniem z 28 maja 2010r. Sąd Rejonowy w Płocku odrzucił skargę o wznowienie postępowania wniesioną 19 stycznia 2010r. Zdaniem Sądu, skarga została wniesiona po upływie ustawowego terminu. P. A., jako adwokat skarżącego, złożył zażalenie na w/w postanowienie do Sądu Okręgowego w Płocku. Sąd drugiej instancji nie zgodził się jednak z jego stanowiskiem i oddalił zażalenie. (postanowienie Sądu Rejonowego w Płocku z 28 maja 2010r. k: 63 – 64, zażalenie na postanowienie z 28 maja 2010r. k: 65 – 67, postanowienie Sądu Okręgowego w Płocku z 15 lipca 2010r. k: 68 – 70)

Korzystając ze wskazówek adwokata z urzędu, S. R. złożył w Sądzie Okręgowym w Płocku wniosek o ustanowienie dla niego pełnomocnika w sprawie zakończonej prawomocnym postanowieniem. Postanowieniem z 6 września (...). Sąd

Okręgowy w Płocku odmówił ustanowienia pełnomocnika z urzędu. W dniu 21 września 2010r. wniosek skarżącego o sporządzenie w/w postanowienia został oddalony. (postanowienie Sądu Okręgowego w Płocku z 6 września 2010r. k: 71, postanowienie Sądu Okręgowego w Płocku z 21 września 2010r. k: 72)

S. R., niezadowolony z postępowania adw. W. N., który zastępował go przed sądem Rejonowym w Płocku w sprawie I Ns 930/08, uznał za konieczne wystąpić z powództwem o odszkodowanie przeciwko niemu. Chciał, aby w tym sporze prezentował go adw. P. A.. Początkowo pozwany zgodził się na prowadzenie tej sprawy (w roli pełnomocnika z urzędu wyznaczonego przez Okręgową Radę Adwokacką w P.), ale wycofał się, kiedy okazało się, że powód wszczął równolegle inny proces, mianowicie - przeciwko b. Komornikowi Sądowemu przy Sądzie Rejonowym w Płocku – I. G., prezentowanemu przez jego współnika – adw. W. J.. W przekonaniu pozwanego w sprawie zachodził konflikt interesów. (bezsporne)

S. R. jest właścicielem nieruchomości rolnej położonej w K. o powierzchni 1,37 ha, zabudowanej domem mieszkalnym. Powód jest rozwiedziony, ma na utrzymaniu troje dzieci, na rzecz których obowiązany jest płacić alimenty w łącznej wysokości 1.200 zł miesięcznie. Nie osiąga żadnych dochodów. (bezsporne)

Powyższy stan faktyczny jest bezsporny, został ustalony na podstawie powołanych wyżej dokumentów.

Sąd oddalił wnioski powoda o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków: W. N. (adwokata prezentującego powoda w sprawie I Ns 930/08), I. G. (b. komornika), R. C. (głównego specjalistę z Inspektoratu (...)), E. R. (byłej żony powoda) i Ł. Z. (siostry powoda). Zdaniem Sądu, okoliczności faktyczne przytoczone przez strony są bezsporne i nie wymagają dowodów. Dla oceny prawidłowości postępowania P. A., jako pełnomocnika powoda w sprawie I Ns 55/10 oraz w procesie przeciwko W. N. wystarczająca jest analiza dokumentów zgromadzonych w sprawie I Ns 55/10. Nie ma również potrzeby przeprowadzanie dowodu z zeznań świadków na okoliczność ewentualnego przyczynienia się pozwanego do przedawnienia roszczenia odszkodowawczego wobec (...) S.A.

Sąd zważył, co następuje:

W myśl art. 96 kc umocowanie do działania w cudzym imieniu może opierać się na ustawie (przedstawicielstwo ustawowe) albo na oświadczeniu reprezentowanego (pełnomocnictwo). Z kolei art. 118 § 1 kpc stanowi, że ustanowienie adwokata lub radcy prawnego przez sąd jest równoznaczne z udzieleniem pełnomocnictwa procesowego. Natomiast od strony materialnej dla oceny stosunku prawnego łączącego strony należy sięgnąć do przepisów o zleceniu (art. 734 kc – 751 kc).

Należyta staranność zleceniobiorcy przy wykonywaniu umowy należy oceniać przez pryzmat art. 355 kc, przy czym w odniesieniu do przyjmującego zlecenie prowadzącego w tym zakresie działalność gospodarczą lub zawodową, należyta staranność ocenia się przy uwzględnieniu zawodowego charakteru działalności (art. 355 § 2 kc). Istotne znaczenie odgrywa wówczas założenie posiadania przez zleceniobiorcę odpowiedniej wiedzy, umiejętności, doświadczenia, zdolności przewidywania, znajomości stosunków danego rodzaju, których dotyczy zlecenie.

Powód przypisuje P. A., pełniącego rolę jego pełnomocnika z urzędu, brak profesjonalizmu i zaniedbanie jego sprawy. Sąd nie podziela tej opinii. Od chwili umocowania do działania w imieniu S. R., jego adwokat podjął działania mające na celu ochronę jego interesów, w szczególności zaskarżył on postanowienia z 16 lutego 2010r. i z 28 maja 2010r. W pierwszym wypadku na skutek działania P. A., S. R. został zwolniony od kosztów sądowych. Natomiast zażalenie na postanowienie odrzucające skargę o wznowienie postępowania zostało oddalone przez sąd drugiej instancji z przyczyn, na które pozwany nie miał wpływu. Sąd uznał bowiem, że skarga w sprawie I Ns 55/10 została złożona po upływie ustawowego terminu.

Rozpoznając zażalenia na postanowienie z 28 maja 2010r., Sąd Okręgowy w Płocku podzielił argumentację Sądu Rejonowego w Płocku, wskazując, że art. 407 § 1 kpc stanowi, iż skargę o wznowienie postępowania wnosi się w terminie trzymiesięcznym, termin liczy się od dnia, w którym strona dowiedziała się o podstawie wznowienia. Postanowieniem z 11 grudnia 2008r. Sąd Okręgowy w Płocku odrzucił apelację S. R. od wyroku z 18 lutego 2008r.

wydanego w sprawie I C 119/08. Z kolei zażalenie S. R. na to postanowienie zostało odrzucone 16 stycznia 2009r. Od uprawomocnienia się tego orzeczenia rozpoczął się bieg terminu do wniesienia skargi o wznowienie postępowania, ponieważ od tej chwili można mówić o zakończeniu postępowania w stosunku do S. R.. Sąd drugiej instancji nie podzielił poglądu jego pełnomocnika (zmierzającego do wykazania, że termin został zachowany), zgodnie z którym termin ten należy liczyć od momentu dowiedzenia się przez S. R. o treści wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie, oddalającego apelację W. R.. Uznając, że skarga o wznowienie postępowania jest spóźniona i podlega odrzuceniu, Sąd drugiej instancji oddalił zażalenie skarżącego prezentowanego przez adwokata P. A..

Pozwany podjął się prowadzenia sprawy w lutym 2010r., czyli już po upływie ustawowego terminu do złożenia skargi o wznowienie postępowania i nie sposób mu zarzucić, że została ona wniesiona z opóźnieniem na skutek jakichkolwiek zaniedbań po jego stronie.

Powód obarcza P. A. odpowiedzialnością także za dalszy, niepomysłny dla niego tok postępowania w sprawie I Ns 55/10. Zgodnie z art. 118 § 2 kpc adwokat ustanowiony przez sąd jest obowiązany zastępować stronę do prawomocnego zakończenia postępowania, chyba że z postanowienia sądu wynika, iż obowiązek zastępowania strony ustaje wcześniej. Zatem z dniem 15 lipca 2010r., kiedy nastąpiło prawomocne zakończenie postępowania, wygasł obowiązek P. A. do prezentowania go w sprawie I Ns 55/10. Pouczył go ponadto, że jeśli zamierza wnieść skargę kasacyjną od prawomocnego orzeczenia, to powinien wystąpić do Sądu Okręgowego w Płocku z wnioskiem o ustanowienie pełnomocnika z urzędu w celu złożenia tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia. Wniosek S. R. został oddalony, postanowienie, jako pochodzące od sądu drugiej instancji, nie zostało jednak uzasadnione.

Tytułem wyjaśnienia, należy w tym miejscu podkreślić, że skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, umożliwiającym wzruszenie prawomocnych orzeczeń sądu drugiej instancji (art. 398¹ § 1 kpc, postanowienie Sądu Najwyższego z 5 lutego 2010 r., III CZ 67/09, LEX nr 686069). Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym zwykłej, trzeciej instancji, a skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Skarga kasacyjna jest środkiem zaskarżenia, wnoszonym od prawomocnego orzeczenia, funkcjonującym w interesie państwa, w interesie publicznym, stoi bowiem na straży wykonywania prawa oraz jego jednolitej wykładni. W konsekwencji interes prywatny przy rozpoznawaniu skargi kasacyjnej uwzględniany jest na tyle, na ile może stać się podłożem zaspokojenia interesu ogólnego (wyrok Sądu Najwyższego z 23 lutego 2006 r., II CSK 126/05, LEX nr 190758).

Skarga kasacyjna przysługuje od postanowień w przedmiocie odrzucenia pozwu i umorzenia postępowania, kończących postępowanie w sprawie, niemniej w orzecznictwie przyjęto, że nie przysługuje skarga kasacyjna od postanowienia w przedmiocie odrzucenia skargi o wznowienie postępowania (postanowienie Sądu Najwyższego z 19 marca 2002 r., II CZ 166/01, LEX nr 55111).

Uznając, że skarga kasacyjna od prawomocnego postanowienia Sądu Okręgowego w Płocku z 15 lipca 2010r. jest niedopuszczalna, Sąd oddalił wniosek S. R. o ustanowienie dla niego pełnomocnika z urzędu w celu sporządzenia tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia. P. A. nie miał już żadnego wpływu na postanowienie wydane w tym przedmiocie przez Sąd Okręgowy w Płocku i nie ponosi on odpowiedzialności za niekorzystne dla powoda rozstrzygnięcia zapadłe po wydaniu prawomocnego postanowienia w sprawie I Ns 55/10.

Jeśli idzie o zwolnienie P. A. z obowiązku prezentowania S. R. w procesie przeciwko W. N., to zdaniem Sądu miał on prawo skorzystać z takiej możliwości. Motywy, jakimi pozwany kierował się w tym wypadku, są przekonujące. Powód zdecydował się na wytoczenie powództwa również przeciwko I. G. (b. Komornikowi Sądowemu przy Sądzie Rejonowym w Płocku), który zlecił jej prowadzenie wspólnikowi pozwanego – adwokatowi W. J.. Sąd podziela pogląd P. A., że taka sytuacja, w której wspólnicy, prowadzący jedną kancelarię adwokacką, występują raz po stronie klienta, zaś innym razem - przeciwko niemu, oznacza konflikt interesów. Takie postępowanie byłoby nieetyczne.

Ponadto należy podkreślić, że umowa zlecenia opiera się na zaufaniu dającego zlecenie do przyjmującego zlecenie. Zlecenie prowadzenia sprawy w sądzie uzasadnione jest istnieniem takiego zaufania między stronami, skoro czynności dokonywane na jej podstawie wywołują prawa i obowiązki bezpośrednio po stronie mocodawcy. Tymczasem S. R. nie był zadowolony ze sposobu, w jaki P. A. prowadził jego sprawę, co powinno skutkować rozwiązaniem istniejącego między nimi stosunku prawnego.

Wywody powoda na temat przyczynienia się pozwanego do szkody wywołanej postępowaniem (...) S.A. jest mało zrozumiałe. Z uzasadnienia pisma złożonego na rozprawie 7 stycznia 2014r. wynika, że jeszcze przed dokonaniem podziału majątku wspólnego S. i E. byłych małżonków R., doszło do zniszczenia stodoły w należącym do nich gospodarstwie rolnym na skutek pożaru. Z kolei z treści uzasadnienia skargi o wznowienie postępowania w sprawie I Ns 93/04 wynika, że wiarytelność z tego tytułu została przyznana byłej żonie powoda. Jeżeli odszkodowanie nie zostało jej wypłacone, to ewentualne pretensje może zgłaszać E. R., a nie jej były mąż. Ponadto trudno dopatrzeć się jakichkolwiek związków między działaniem bądź zaniechaniem adwokata ustanowionego z urzędu w sprawie ze skargi o wznowienie postępowania w sprawie o podział majątku wspólnego – P. A., a ewentualnymi nieprawidłowościami w postępowaniu ubezpieczyciela.

Powództwo S. R. nie zasługuje na uwzględnienie. Dochodząc odszkodowania powinien on wykazać, że na skutek niedochowania przez P. A. należytej staranności przy prowadzeniu jego spraw, poniósł on szkodę materialną o wartości 98.500.000 zł. Powód nie wykazał żadnej z przesłanek uzasadniających zapłatę odszkodowania, w szczególności bezpośredniego związku przyczynowego między działaniem lub zaniechaniem pozwanego przy prowadzeniu spraw, a ewentualną szkodą.

Z uwagi na to, że powód cofnął ze skutkiem prawnym pozew w części ponad kwotę 98.500.000 zł, Sąd umorzył postępowanie w zakresie obejmującym żądanie zapłaty kwoty 1.500.000 zł, stosując art. 355 § 1 kpc.

O kosztach procesu Sąd orzekł w myśl art. 102 kpc, uznając, że opisana wyżej sytuacja osobista i materialna powoda uzasadnia zwolnienie go w znacznej części z obowiązku zwrotu kosztów zastępstwa procesowego jego przeciwnikowi. Ponieważ powód przegrał proces w całości, powinien on zwrócić P. A. 7.217 zł, bowiem przy wartości przedmiotu sporu 100.000.000 zł, minimalna stawka opłat za czynności adwokackie wynosi 7.200 zł (§ 6 pkt. 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu Dz. U. 2013.461 j.t.), zaś opłata skarbową od pełnomocnictwa 17 zł. Sąd uznał, że zwolnienie go z tego obowiązku w całości byłoby nieuzasadnionym uprzywilejowaniem powoda, zachęcającym do składania kolejnych nieprzemyślanych pozwów. Wprawdzie S. R. obecnie nie osiąga żadnych dochodów, ale nadal jest właścicielem gospodarstwa rolnego w K., które powinno być źródłem jego zarobkowania. Jeśli powód dołoży w tym zakresie odpowiednio dużo starań, to jest w stanie zapłacić pozwanemu koszty procesu w wysokości 1.000 zł.

Z tych wszystkich względów, Sąd orzekł jak w sentencji wyroku, stosując przytoczone wyżej przepisy prawa.

SSO Renata Wanecka